

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO , SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Kotnikova 28

1000 Ljubljana

v sodelovanju z

ZBORNICO ZA ARHITEKTURO IN PROSTOR SLOVENIJE (ZAPS)

Vegova 8

1000 Ljubljana

JAVNI, ODPRTI, ANONIMNI, ENOSTOPENJSKI NATEČAJ ZA IZBIRO NAJPRIMERNEJŠE
REŠITVE ZA **SPOMENIK ŽRTVAM VSEH VOJN**

Zaključno poročilo

V Ljubljani, oktober 2013

Kazalo

1.0 Razpis natečaja

2.0 Poročilo o delu ocenjevalne komisije

- 2.1 Potek dela ocenjevalne komisije
- 2.2 Povzetek sej ocenjevalne komisije
- 2.3 Oddani natečajni elaborati in predhodni preizkus
- 2.4 Podelitev nagrad in priznanj
- 2.5 Razdelitev nagradnega fonda
- 2.6 Ugotovitev avtorjev elaboratov predvidenih za nagrade in priznanja

3.0 Poročilo o natečajnih elaboratih

- 3.1 Merila za ocenjevanje
- 3.2 Splošno poročilo o prispelih elaboratih ter delu ocenjevalne komisije
- 3.3 Poročilo o nagrajenih natečajnih elaboratih
- 3.4 Poročilo o preostalih natečajnih elaboratih

4.0 Razno

- 4.1 Vračanje elaboratov
- 4.2 Pravni pouk
- 4.3. Razstava

1.0 Razpis natečaja

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) z objavo na portalu javnih naročil, na portalu naročil EU in na internetni strani ZAPS (www.zaps.si) dne 17.5. 2013 razpisalo javni, odprti, anonimni, enostopenjski natečaj za izbiro najprimernejše rešitve za SPOMENIK ŽRTVAM VSEH VOJN.

Namen natečaja je bil pridobiti:

- pridobiti najustreznejšo strokovno, oblikovno in funkcionalno rešitev za izgradnjo spomenika žrtvam vseh vojn in ureditev pripadajočih zunanjih površin,
- pridobiti rešitev, ki bo omogočala smotno ekonomsko uporabo in vzdrževanje ter
- pridobiti izdelovalca projektne dokumentacije.

Imenovana je bila ocenjevalna komisija v sestavi:

Predsednik ocenjevalne komisije imenovan s strani ZAPS:

Aleksander S. Ostan, univ.dipl.inž.arh.,

Namestnik predsednika ocenjevalne komisije imenovan s strani naročnika:

Robert POTOKAR, univ.dipl.inž.arh.,

Člani imenovani s strani naročnika:

red.prof. Janez KOŽELJ, univ.dipl.inž.arh.,
podžupan MOL

Mirsad BEGIĆ, akademski kipar

Člani imenovani s strani ZAPS:

dr. Martina Vovk, umetn.zgod.

Namestnik članov naročnika:

red.prof. Meta HOČEVAR, univ.dipl.inž.arh.,

Namestnik članov ZAPS:

Mojca Gregorski, univ.dipl.inž.arh.

Poročevalec:

Luka Javornik, univ.dipl.inž.kraj.arh.

Skrbnica natečaja:

mag. Špela Kryžanowski, univ.dipl.inž.arh.

2.0 Poročilo o delu ocenjevalne komisije

2.1 Potek dela ocenjevalne komisije

Komisija se je zbrala na devetih (9) sejah. Od tega na treh (3) pred razpisom natečaja, na eni (1) dopisni seji za pripravo odgovorov na vprašanja natečajnikov in na štirih (4) ocenjevalnih sejah po oddaji elaboratov ter na eni (1) seji za izvedbo naknadnega preizkusa. Med ocenjevalnimi sejami je komisija izkoristila možnost individualnega ogleda natečajnih elaboratov.

2.2 Povzetek sej ocenjevalne komisije

1. SEJA, 19. 3. 2013

Komisija je pregledala natečajno nalogo in predlagala korekcije teksta. Določila je tudi okvirni terminski plan poteka natečaja, pri čemer je rok za oddajo natečaja prestavljen iz pomladanskega na jesenski termin. Komisija se je odločila, da bo za natečajnike organiziran ogled lokacije, ker je ta sicer nedostopna. Odprta je bila razprava o natečajnih pogojih, ki pa v času seje ni zaključena in se prestavi na naslednjo sejo. Komisija ugotovi, da bo obvezni del natečajne naloge tudi maketa.

2. SEJA, 2.4.2013

Člani komisije se dogovorijo za skupen ogled lokacije. Sprejet je sklep:«Predlagan je datum ogleda 11.4.2013 ob 16.00 na lokaciji.» Sledi pregled dopolnjene natečajne naloge, v okviru katerega se predlagajo še nekateri popravki. Sprejet je sklep:« Pripravljavec naloge vnese popravke, poskuša pridobiti podloge podzemnih garaž in pripravi za končni pregled čistopis teksta.» Na novo se definira časovnica natečaja, sprejet je sklep:« Skrbnica pripravi čistopis dogovorjenih natečajnih rokov.» Sledi razprava o natečajnih pogojih v okviru katere se podrobneje definirajo zahtevani grafični prikazi in maketa, želja po sodelovanju strokovnjakov iz različnih umetnostnih področjih in debata o višini predvidenega zneska za investicijo.

3. SEJA, 18.4.2013

Člani komisije si skupaj ogledajo natečajno lokacijo. Sledi pregled in razprava o dopolnitvah natečajne naloge ter natečajnih pogojev. Po razpravi člani potrdijo natečajno gradivo.

1. ORGANIZIRAN OGLED LOKACIJE

12.6.2013 ob 10.00 uri je za natečajnike organiziran ogled lokacije. Udeleženi se ga cca. 50 potencialnih natečajnikov.

4. DOPISNA SEJA, 14.6. – 21.6.2013

ZAPS zbere, skrbnica pa uredi, vprašanja prispela do roka za vsebinska vprašanja 14.6.2013. Člani komisije in predstavniki naročnika odgovorijo na postavljena vprašanja. ZAPS 21.6.2013 objavi vsebinska vprašanja in odgovore na svoji spletni strani.

OBVESTILO, 20.8.2013 na www.zaps.si

Objavi se fotografije makete širšega območja, ki jo je pripravil ZAPS (G_fotografije_makete_okolice).

2. ORGANIZIRAN OGLED LOKACIJE

28.8. 2013 ob 10.00 uri je za natečajnike organiziran drugi ogled lokacije. Udeleženi se ga cca. 20 potencialnih natečajnikov.

OBVESTILO, 4.9. 2013 na www.zaps.si

Do predpisanega roka za postavljanje formalnih vprašanj (30.8.2013) ni prispelo nobeno vprašanje (H_odgovori_na_formalna_vprašanja).

ROK ZA ODDAJO NATEČAJA 13.9.2013 ob 16:00

5. SEJA, 13.9.2013

Komisija od ZAPSa prevzame zapisnik prejema elaboratov in 84 omotov, pri čemer je bil omot pod zaporedno št. 41 s šifro 52968 predan po roku za oddajo ob 16:02. Komisija zato sprejme sklep: «Omot prejet pod zaporedno št. 41, šifra 52968, predan ob 16:02, zaradi prekoračitve predpisanega roka za oddajo ni pripuščen v ocenjevanje.» Omot se do konca natečaja hrani na ZAPS v originalni, zaprti embalaži, v enaki obliki kot je bil predan. Sledi obnova etičnih zavez ocenjevalne komisije in izvedba predhodnega preizkusa za prejete elaborate. Vse omote se odpre, preveri se, če je kje kršena anonimnost in preveri se, če imajo elaborati vse zahtevane sestavne dele. Komisija ugotovi, da je prispelo 39 elaboratov in zabeleži dve odstopanji:

- elaborat ki je prispel pod zaporedno št. 7, ima šifro namesto z arabskimi številkami izpisano s črkami. Komisija ugotovi, da gre za formalno napako in elaborat pripusti v ocenjevanje.
- Elaborat 52968, ki prispe v dveh zavitkih (št. 37 in 40) nima vseh predpisanih sestavnih delov: manjkajo zgoščenke in maketa. Komisija sprejme sklep: »Zaradi vsebinske nepopolnosti (manjkajo zgoščenke in maketa) elaborat 52968 ne opravi predhodnega preizkusa in ni pripuščen v ocenjevanje.«

Poročevalec prevzame material za izdelavo poročila, elaborati pa se shranijo v zaklenjeni omari sejne sobe ZAPS. Kuverte, avtorski CDji in arhivski izvod natečajne mape se shranijo ločeno in niso dostopni.

6. DOPISNA SEJA, 19.9.-20.9.2013

Poročevalec obvesti člane o zabeleženih pomanjkljivostih elaboratov ugotovljenih med podrobnejšim pregledom oddanega materiala. Člani ocenjevalne komisije v okviru dopisne seje sprejmejo dva sklepa: Sklep » Natečajni elaborat s šifro 12238 z izpisanim imenom na ponudbi krši anonimnost in ne opravi predhodnega preizkusa zato ni pripuščen v nadaljnje ocenjevanje.« in sklep »Natečajni elaborati z naknadno ugotovljenimi formalnimi pomanjkljivostmi so pozvani, da manjkajoče dele dopolnijo.« Uporabi se naslov iz kuverte kontakt, pozove jih uradna oseba ZAPS, ki sporoči, da so vsi pozvani natečajniki dopolnili formalne pomanjkljivosti do 23.9.2013.

7. SEJA , 26.9. 2013

Poročevalec predstavi vse elaborate po vsebinskih sklopih. Po predstavitvi komisija soglasno sprejme sklep :«V prvem krogu ocenjevanja, se izločijo elaborati, ki izrazito ne izpolnjujejo enega ali več kriterijev podanih v merilih za ocenjevanje. Iz nadaljnega ocenjevanja so izločeni elaborati št.: 02533, 04957, 10521, 12077, 12912, 13853, 14371, 19622, 21257, 23391, 29610, 31415, 39785, 42157,

80809 in PARKK.« Komisija preostale elaborate ponovno pregleda z vidika meril za ocenjevanje in soglasno sprejme sklep:«V drugem krogu ocenjevanja so izločeni elaborati, ki s svojo rešitvijo nespretno odgovarjajo na enega ali več kriterijev podanih v merilih za ocenjevanje. Iz nadaljnega ocenjevanja so izločeni elaborati št.: 12372, 13131, 13913, 14591, 21865, 22874, 27072, 33567, 37412, 51042 in 97481.«

8. SEJA, 27.9.2013

Po analizi in debati preostalih elaboratov komisija soglasno sprejme sklep: » Iz nadaljnega ocenjevanja je izločen elaborat št. 11111.« Člani komisije v petem ocenjevalnem krogu z glasovanjem sprejmejo sklep: » Za priznanja so izbrani elaborati 25937, 34657 in 80444.« Po razpravi člani z glasovanjem sprejmejo sklep: »Prva nagrada pripada elaboratu št. 51316, druga nagrada pripada elaboratu 35853 in tretja nagrada pripada elaboratu št. 45556.« Po razpravi o priznanjih člani soglasno sprejmejo sklep: »Enakovredno priznanje v znesku 3.000 EUR prejmeta elaborata št. 25937 in 34657. Znižano priznanje v znesku 2.400 EUR prejme elaborat št. 80444.« Člani se dogovorijo o obliki zaključnega poročila in si razdelijo zadolžitve.

9. SEJA, 10.10.2013

Člani komisije pripravijo zaključno poročilo in ga potrdijo s svojimi podpisi. Izvede se identifikacija nagrajenih natečajnikov, preizkus dopustnosti udeležbe ter naknadni preizkus, v katerem se preverja zahtevana usposobljenost natečajnikov.

2.3 Oddani natečajni elaborati in predhodni preizkus

Na ZAPS je od razpisa natečaja do 13. 9. 2013 prispelo 84 omotov. Prvi korak pri izvedbi predhodnega preizkusa je bilo preverjanje pravočasnosti oddaje. Rok za oddajo je bil 13. 9. 2013 do 16:00 ure na sedežu ZAPS, ne glede na način dostave. Komisija je ugotovila, da je bil omot pod zaporedno št. 41 s šifro 52968 predan po roku za oddajo ob 16:02, zato ga ni pripustila k predhodnemu preizkusu. Vsi omoti, ki so bili oddani pravočasno, so bili pripuščeni k predhodnemu preizkusu. Ugotavljala se je prisotnost vseh zahtevanih sestavnih delov elaborata in morebitno kršenje anonimnosti. Vsi elaborati, ki so uspešno prestali predhodni preizkus, so bili pripuščeni v ocenjevanje (skupaj 37 od 39 elaboratov). Predhodnega preizkusa nista prestala dva elaborata, eden zaradi pomanjkljive vsebine (manjkala je maketa), drugi zaradi kršenja anonimnosti (ime projektanta na ponudbi).

Tabela 1: Rezultati predhodnega preizkusa za vse prejete elaborate.

	šifra	rok oddaje			anonimnost	zahtevana vsebina	OPRAVIL
		datum	čas				
1	00107	11.9.	11:40	1	1	1	1
2	02533	13.9.	15:58	1	1	1	1
3	04957	13.9.	15:19	1	1	1	1
4	10521	13.9.	14:27	1	1	1	1
5	11111	13.9.	14:12	1	1	1	1
6	12077	13.9.	13:40	1	1	1	1
7	12238	13.9.	13:47	1	0	1	0
8	12372	13.9.	11:12	1	1	1	1
9	12912	13.9.	15:21	1	1	1	1
10	13131	13.9.	14:14	1	1	1	1
11	13853	13.9.	15:25	1	1	1	1
12	13913	13.9.	13:11	1	1	1	1
13	14371	13.9.	9:40	1	1	1	1
14	14591	13.9.	13:51	1	1	1	1
15	19622	13.9.	13:46	1	1	1	1
16	21257	13.9.	15:52	1	1	1	1
17	21865	13.9.	15:49	1	1	1	1
18	22874	13.9.	11:10	1	1	1	1
19	23391	13.9.	15:56	1	1	1	1
20	25937	13.9.	15:32	1	1	1	1
21	27072	13.9.	15:33	1	1	1	1
22	27212	12.9.	11:10	1	1	1	1
23	29610	13.9.	15:46	1	1	1	1
24	31415	13.9.	11:26	1	1	1	1
25	33567	13.9.	10:47	1	1	1	1
26	34657	13.9.	9:00	1	1	1	1
27	35853	13.9.	11:39	1	1	1	1
28	37412	11.9.	11:20	1	1	1	1
29	39789	13.9.	11:36	1	1	1	1
30	42157	13.9.	9:45	1	1	1	1
31	45398	13.9.	10:23	1	1	1	1
32	45556	13.9.	15:38	1	1	1	1
33	51042	13.9.	11:00	1	1	1	1
34	51316	13.9.	15:30	1	1	1	1
35	52968	13.9.	15:54	1	1	0	0

			15:59	1			
			16:02	0			
36	80809	13.9.	12:58	1	1	1	1
37	80444	13.9.	15:12	1	1	1	1
38	97481	13.9.	15:29	1	1	1	1
39	PARKK	13.9.	10:00	1	1	1	1

Legenda:

1 opravi

0 ni opravi

2.4 Podelitev nagrad in priznanj

Ocenjevalna komisija je podala predlog vrstnega reda za tri (3) nagrade, dve (2) enakovredni priznanji in eno (1) znižano priznanje.

1. nagrada

Šifra natečajnika: 51316

2. nagrada

Šifra natečajnika: 35853

3. nagrada

Šifra natečajnika: 45556

Enakovredno priznanje

Šifra natečajnika: 25937

Enakovredno priznanje

Šifra natečajnika: 34657

Znižano priznanje

Šifra natečajnika: 80444

2.5 Razdelitev nagradnega fonda

Nagradni fond ostane enak, kot je bil razpisan v natečajnem gradivu, vendar se notranje delno prerezporedi. Za nagrade in priznanja so predvideni naslednji zneski v bruto bruto vrednostih:

1. nagrada	13.200,00 EUR
2. nagrada	10.400,00 EUR
3. nagrada	8.000,00 EUR
Dve enakovredni priznanji po	3.000,00 EUR
Eno znižano priznanje po	2.400,00 EUR

Preostalih 31 elaboratov, ki so se ocenjevali, je po mnenju komisije izdelanih v skladu z razpisanimi natečajnimi pogoji in natečajno nalogo in so po mnenju komisije dosegli zahtevano stopnjo obdelave, zato so upravičeni do odškodnine za delo in materialne stroške v višini 232,26 EUR. Vsi zneski so v bruto bruto vrednostih.

Elaborata s šifro 12238 in 52968 in neodprti paket z zaporedno številko 41 niso opravili predhodnega preizkusa in niso upravičeni do odškodnine.

2.6 Ugotovitev avtorjev elaboratov, predvidenih za nagrade in priznanja

Po podpisu zaključnega poročila je ocenjevalna komisija odprla ovojnice z navedbo avtorjev nagrajenih del in ugotovila, da nagrade prejmejo:

1. nagrada

Šifra natečajnika : **51316**

avtorji:

Rok Žnidaršič, u.d.i.a.

Mojca Gabrič, u.d.i.a.

Samo Mlakar, u.d.i.a.

Žiga Ravnikar, u.d.i.a.

2. nagrada

Šifra natečajnika : **35853**

avtorji:

Dalija Tanšek, univ.dipl.inž.arh.

Mitja Usenik, štud. arh.

Matej Tratnik, štud. arh.

Boris Vranič, štud. arh.

3. nagrada

Šifra natečajnika : **45556**

avtorji:

Petja Zupančič, u.d.i.a.

Arhimetrics d.o.o.

(Darko Vasiljevič u.d.i.a.

Tanja Špan m.i.a.

Janez Vrhunc u.d.i.a.

Goran Djokič)

Tobias Putrih akad. kipar

Enakovredno priznanje

Šifra natečajnika : **25937**

avtorji:

Marko Studen, univ.dipl.inž.arh., M.Sc.

Enakovredno priznanje

Šifra natečajnika : **34657**

avtorji:

Nina Komac Dečman, univ.dipl.inž.arh.

Barbara Pirih, univ.dipl.inž.arh.

Znižano priznanje

Šifra natečajnika : **80444**

avtorji:

Aljoša Dekleva, u.d.i.a., M. Arch (AA Dist)

Tina Gregorič Dekleva, u.d.i.a., M. Arch (AA Dist)

Matej Andraž Vogrinčič

Vid Zabel štud. arh.

3.0 Poročilo o natečajnih elaboratih

3.1 Merila za ocenjevanje

Elaborati so bili ocenjeni skladno z merili, opredeljenimi v natečajnih pogojih (poglavje 3_Merila za ocenjevanje)

Urbanistična zasnova

Umestitev v prostor

- umestitev v prostor
- navezava posegov na obodni prostor
- upoštevanje naravnih in ustvarjenih danosti prostora
- skladnost zasnove s prostorskimi akti

Arhitekturna zasnova

Funkcionalna zasnova

- izpolnjevanje programa in upoštevanje potreb uporabnikov
- razmerje novega trga s spomenikom do obstoječih objektov in do širšega grajenega prostora

Oblikovanje

- jasnost, skladnost, ustreznost in izvirnost oblikovne zasnove
- oblikovanje spomenika ter zunanjih površin in urbane opreme

Ekonomičnost

- racionalnost prostorske zasnove
- primernost zasnove glede na vzdrževanje in trajnost
- primeren izbor gradiv in obdelav glede na skupno vrednost investicije in stroške vzdrževanja

3.2 Splošno poročilo o prispelih elaboratih in delu ocenjevalne komisije

Natečaj za izbiro najprimernejše rešitve za spomenik vsem žrtvam v Ljubljani ima -kljub navidez majhnemu obsegu- v nacionalnem, kulturnem in pietetnem smislu veliko težo, saj naj bi na simbolni ravni tematiziral in obeleževal večnostno temo nesmiselnih vojn, konfliktov, smrti in žrtvovanja, pri Slovencih pa pomagal celiti še globoke zgodovinske rane in medsebojno razklanost. Njegov univerzalni, odprti nagovor bi moral presegati nazorske, ideološke in ostale delitve v zavesti naroda in nagovoriti vse Slovenke in Slovence na uravnotežen in enakovreden način.

Natečajniki so se pri tem znašli v težki vlogi, saj so se morali soočiti s tremi velikimi sklopi vprašanj hkrati; z zgodovinsko-etičnim premislekom o življenju in smrti ter strahu in pogumu znotraj naroda; nadalje z avro Plečnikove misli in ljubljanske urbanistične dediščine, ki sta tako močno zaznamovala ožji in širši prostor lokacije; ob tem pa še s tematiko memorialnih svetih prostorov in sodobnih možnosti njihovega obeleževanja. Vse skupaj je še neizogibno potopljeno v aktualne, težko berljive eksistenčne probleme krizne Slovenije, ki so se navsezadnje manifestirali tudi v smernicah za finančne omejitve načrtovane investicije.

Po merilu, razmerjih in obdelavah relativno drobna naloga je s tem narasla v pomensko velik in zahteven preizkus. Ustvarjalci pa so se je lotili z različno zrelostjo in razmislekom o kompleksni naravi naloge. Skozi divergentne pristope in elaborate so odzrcalili svoje razumevanje in reševanje nagovorjene teme, ob tem pa tudi globino vpogleda in kreativno reševanje večplastnega konteksta urbanistične in arhitektonske situacije.

Prispele elaborate bi lahko razdelili na več načinov: od tega, kako simbolno razumejo in interpretirajo posvečeni prostor neznanim žrtvam vojn, do tega, kako temeljito poznajo zgodovino in strukturo Ljubljane v širšem in ožjem prostoru ter jo v skladu s svojim vedenjem s spominskim obeležjem tudi dopolnjujejo ali nadgrajujejo. Žirija je prejela veliko kakovostnih rešitev, skozi katere se je morala po fazah prebiti s strokovnostjo, pravičnostjo in analitsko natančnostjo. Na koncu je bilo sito res tesno, saj so si bili predlogi, čeprav medsebojno tako zelo različni, zelo blizu; in gotovo bi si še kateri zaslužil priznanje, če bi le-teh bilo več. Morda je bilo občasno zaznati le premalo sodelovanja med arhitekti in kiparji; po navadi šele kreativno sožitje med obema strokama lahko da vrhunske rezultate; a ker je šlo najprej za eminentno prostorski, torej urbanističen in arhitekturen problem, znotraj katerega se je umestil še memorialni, so bili tokrat, podobno kot pri komplementarnem Plečnikovem Trgu francoske revolucije, bolj direktno nagovorjeni arhitekti.

Kot žirija smo morali biti pozorni na vse raznolike kriterije, ki so vplivali na ocenjevanje, a včasih so si le-ti nasprotovali. Vizualna učinkovitost ni šla vedno skupaj s premislekom o urbanem prostoru; zapiranje ulice ne s potrebo po prostem pretoku; arhitekturni pogled se razlikuje od kiparskega, pietetni nagovor pa težko sobiva z željo po vsakdanjem živžavu in ne nazadnje: ambiciozne tehnologije pogojujejo visoka sredstva... Zato so bile odločitve večkrat težke, vsi pa z njimi ne vedno

enako zadovoljni, a šele sinteza vseh možnih aspektov, ki se združijo v prepričljivi rešitvi in žrtvujejo čim manj od pričakovanih kakovosti, lahko postane osnova za uspešen, realen projekt. S takim vodilom smo stremeli k odprti in univerzalni rešitvi, ki bi globoko in trajno »sedla v prostor«, zadostila prostoru kontemplacije, komemoracije in novega življenja ter hkrati presegala kratkoročne formalne trende in učinke zavajajočih bleščic. Ureditev lokacije in postavitve spominskega obeležja morata hkrati omogočiti tudi boljši vpogled in urbano povezovanje s širšim prostorom Južnega trga, s tem pa posredno zaustaviti tudi nadaljevanje prostorske stihije in zemljiških špekulacij.

Upamo, da bo spominsko obeležje vsem žrtvam- kljub vsem različnim nasprotovanjem, ki ga je doživelo že pred svojim rojstvom-objavami rešitev- po projektnih in umetniških obdelavah dejansko čim prej postavljeno na izbrani lokaciji. Ob tem nam je jasno, da državni spomenik, ko bo postavljen, ne more in ne sme nadomestiti nadaljnjih raziskav in terenskega dela pri odkrivanju preminulih po celotni državi, kot tudi pravice mrtvih po dostojnem pokopu. Spomenik tudi ne more nadomestiti globinske sprave v narodu, ki jo lahko opravi le vsak posameznik sam pri sebi in z drugimi. Lahko pa predstavlja vsaj spodbudo in odprto znamenje, da je proces očiščenja potrebno storiti čim prej in čim bolj temeljito, da bodo lahko generacije, ki prihajajo, zadihale bolj prosto in neobremenjeno, sproščeno in povezano življenje.

3.3 Poročilo o nagrajenih natečajnih elaboratih

51316

Prva nagrada

Prvonagrajena rešitev oblikuje poseben vendar odprt prostor obeležja, vpet na zgodovinsko os prostora in predstavlja dejaven nastavek za njegovo nadaljevanje ter preoblikovanje v prihodnosti. Na ta način postavitev odgovarja na razmerja časa in zamisli, ki se v njem pojavljajo. Dva, v temelju povezana stebra naroda, kot ju avtorji imenujejo, naj bosta v svoji abstraktni obliki metafora in aluzija enotnosti v dvojnosti. Stebra sta med seboj razmaknjena po dolžini in globini, da določita osrednji prostor spomenika, kamor se polagajo venci. Ožina med stebroma okvirja pogled na vertikale zvonikov, smer obredne poti pa usmeri poglede na dominantno Gradu v ozadju spomenika.

Novo ustvarjen prostor spomenika povzema prečno os Zvezde in tako imenovano Plečnikovo os Napoleonovega stebra ter prečno os stranske fasade Kazine, ki preusmeri svečani prostor proti spomeniku. Na severni strani je obstoječi zid samo ozelenjen. Na ta način se oblikuje prostor v prostoru, ki je istočasno simetričen in asimetričen, umirjen in dejaven. V drugi fazi predlagajo avtorji ureditev ploščadi na sredi Južnega trga z zasaditvijo platan na pravilni mreži v obliki zelene strehe. Značilno oblikovan volumen visokoraslih platan naj bi opredelil osrednji prostor Južnega trga ne glede na zazidavo njegovih robov in ga povezal s parkom Zvezda.

Vtis dvignjenega prostora posebnega pomena, ki sovpada s smerjo obredne poti proti spomeniku, avtorji ustvarijo z višinsko poravnavo ploščadi. Na nevsiljiv način se izoblikuje podstavek spomenika, kamor vodijo položne klančine. Tlak ploščadi je iz utrjenega peska in ko se njen rob s strani pločnika navidezno dviguje k obeležju, dobi posvetilni napis, da ga lahko vidijo mimoidoči.

Dva visoka vitka kvadra različne širine in dolžine sta iz monolitnega armiranega betona, litega na mestu iz zmesi belega cementa in kamnov slovenskih rek in kamnolomov. Po izvedenem brušenju stranic naj bi risba različnih peskov pričarala podobo v enotnost povezanih različnosti in s tem dopolnila simbolni pomen spomenika. Kiparski element spomenika avtorji nadomeščajo z bronasto obrobo dvignjene ploščadi, ki poteka po celotni dolžini zidca in nosi na njegovem najvišjem delu posvetilni napis iz brona ulitih črk.

Avtorji s prepričljivimi argumenti ustvarijo v vrzeli uličnega oboda želeno ravnovesje, da umirijo in umerijo prostor spomenika s prezrcaljenjem fasadne ploskve Kazine v obliki prvega stebra spomenika, ki mu nato dodajo dinamični element drugega stebra. Kombinacija obeliska in stene, prostorskega znamenja in zaslona, določa obeležje in nanj opozarja. Odprta postavitev spomenika je tako umirjena in hkrati usmerjena. Prostor spomenika je določen na diskreten način in z zadržano

govorico. Minimalistično oblikovanje obeležja temelji tako na govoricu prostora kot na simbolni prezentaciji samega gradiva spomenika. Pomembno je, da bo tako postavljeno obeležje ostalo celovito tudi pri drugačni ureditvi južnega trga, kakršno avtorji predlagajo. Posebno skrbno in domiselno je obdelan predlog poteka polaganja venca spomenika in prirejanja drugih svečanosti. Predvidena obredna pot polaganja venca poteka iz Vegove ulice preko ploščadi Kongresnega trga in Zvezde ter preko ploščadi prečno do spomenika, po preizkušenem načelu menjave osi. Predlagana postavitev spomenika in njegova simbolna oblika sta izrazito nevtralni, brez nepotrebne patetike in v tem prostoru kot tudi času neprimerne monumentalnosti. Obe izhajata iz nastavkov kompozicije že izoblikovanega širšega prostora obeležja žrtvam vseh vojn kot tudi njegovega fizičnega izraza. Tudi sam spomenik je zasnovan tako, da svečani prostor sicer jasno obeleži, vendar ga ne pogojuje z nepredvidljivim preurejanjem Južnega trga v ozadju. Po mnenju natečajne komisije so avtorji s svojim predlogom v največji meri ustregli pričakovanjem in merilom natečaja.

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži prvo nagrado.

35853

Druga nagrada

Avtorji upoštevajo urbano potezo, ki jo je zasnoval že Plečnik, ko je povezoval ruralni del Ljubljane – Trnovo z urbanim centralnim delom. Spomenik žrtvam vseh vojn je zasnovan kot oblikovana celota, ki zamejuje in tako zaključuje severno gradbeno linijo Kongresnega trga, v nadaljevanju katere je Plečnik zarisal Južni trg. Tako projekt lepo zaključuje predel parka Zvezde. Istočasno pa s postavitvijo tako zasnovanega spomenika omogoči v prihodnosti izpeljavo Plečnikovega južnega trga v celoti in / ali ureditev celotnega predela do Knafljevega prehoda, oziroma pušča možnost kvalitetne programske in oblikovno ustrezne rešitve celotnega kareja Slovenska – Wolfova – park Zvezda, ki ga ta predel, tudi v programskem smislu, kot eden zadnjih še vsaj delno prostih mestnih karejev nujno potrebuje.

Z ureditvijo celote spomenik –propileje odpira možnost dvostranskega doživljanja spomeniškega prostora.

Z enostavno, vendar odlično potezo zasuka četrtega slopa propilej, je spomeniku definiran fokus. Sem umesti najpomembnejši del protokola, to je polaganje venca. Vse ostale elemente, ki jih protokol zahteva, umesti v predel parka s spomenikom Sidra in tako smiselno razširi prostor dogajanja. Zavrten četrti slop z napisom je v osi parka Zvezda.

Propileje primerno umesti na gradbeno linijo med Kazino in objektom Kongresni trg 3. Z višino in odmikom od obeh objektov pokaže občutljivost do grajenega okolja. Proporci so pretehtani, spomenik je kljub zunanjim dimenzijam, ki jih narekuje lokacija med dvema objektoma, umirjen. Ob tem pa se pojavi zadrega, saj široki slopi ogromne strukture propilej v perspektivnih pogledih z obeh strani trga vizualno povsem zaprejo ulični niz in obiskovalcu ponudijo varljiv občutek neprehodnosti. Zaradi monumentalnih dimenzij in klasi(cisti) čnega nagovora, ki pa so ga v zgodovini XX. stoletja uporabljali tudi avtoritarni režimi, obstaja tudi nevarnost, da bi se obliko propilej razumelo in interpretiralo tudi skozi to optiko. V tem smislu predlog ne deluje dovolj razbremenjeno in odprto ter onkraj narativnih kontekstov, kar pa je za občutljivo temo, s katero se ukvarja, v pomenu, pa tudi v arhitekturi pretoga drža.

Med posameznimi slopi s klančinami lovi višinske razlike, tako, da je višina notranjega platoja horizontalno poravnana, zunanji rob, rob ob parku Zvezda, pa sledi obstoječemu naklonu. Tako se ustvarjajo zanimivi prehodi v notranjost platoja, ki je proti severu zamejen z intenzivnim zelenjem, ki ujame obiskovalčev pogled med posameznimi slopi. Vzdolžna betonska klop zamejuje prostor za spomenikom.

Rešitev zelo jasno artikulira temo prehoda, temo vrat, ki odpirajo prostor za spomenikom. Ta je namenjen umiritvi, travnata površina med propilejami, betonsko klopjo in zeleno mejo proti severu je namenjena postavitvam različnih plastik, ki se mimoidočemu lovijo v posamezne kadre stebrišča. To je glede na možnost prihodnje ureditve sicer začasna rešitev, ki pa tudi kot taka deluje izvrstno, saj ji intenzivna zelena kulisa lepo zariše ozadje.

Osvetlitev sledi zasnovi spomenika tako, da osvetljuje linearne sklope, uporabi talne reflektorje, tako da je enakomerno osvetljena notranjost celotnega spomenika.

S preprostostjo v materialu in barvi ter enovito betonsko površino poudarja svojo formo in se na sodoben način, očiščen ukvarjanja z eventualnim dekorativnim detajlom, pokloni Plečniku.

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži drugo nagrado.

45556

Tretja nagrada

Natečajno nalogo avtorji rešijo zelo izvirno, konceptualno jasno ter racionalno in sproščeno hkrati. V izhodišču namesto klasičnega spomenika («konjenika») ponudijo komplementarno strukturo; velik,

porozen volumen, ki bi - s potrebnimi cezurami do obstoječih stavb - zapolnil »plombo« v nizu severne fasade Kongresnega trga. To ogromno arhitekturo/skulpturo (ki je med elaborati morda edina, ki integralno združuje jezika obeh strok) avtorji oblikujejo na vizualno zelo učinkovit način iz strnjene »gozda« torzijsko zarotiranih, perforiranih stebrov. Slednji znotraj svojega tkiva skrivajo navidezno naključne izvotlitve, v katere obiskovalec lahko tudi vstopi in na ta način tudi od znotraj doživi to zanimivo strukturo, ki je fascinantna od daleč in kontemplativna od blizu, kar sta ključna pogoja za prepričljivost kateregakoli spomenika.

Čeprav predstavlja sintezo med zunanjim in notranjim prostorom, med volumnom kompaktnega objekta in ogromno prostorsko čipko ter na vizualno fascinanten način zapolni urbani premor na trgu, prav s tem povzroči tudi glavno zagato predloga; premočno zapiranje prostora in pretoka med obstoječim Kongresnim in bodočim Južnim trgom. Volumen zato deluje samozadostno in se s širšim prostorom sploh ne ukvarja; niti z navezavo na Plečnikovo os Vegove, niti s kaosom, ki ga pušča za sabo v notranjosti urbanega bloka.

Likovna kompozicija spomenika temelji na modularni mreži trikotniških stebrov, ki na poti v višino zarotirajo okoli lastne osi in s tem generirajo zelo zanimivo optično dinamiko, ki je z omogočenimi prehodi tudi funkcionalno utemeljena. S tem nastanejo zelo zanimivi, dramatični učinki tako na glavni fasadi, kot tudi v labirintu notranjih »jas« in prehodov, kamor proseva blaga svetloba. Izvirni so tudi pogledi kvišku iz različnih ambientov »interjerja«, doseženi tudi z učinkom širjenja in stopnjevanja stebrega zgoščanja proti vrhu strukture, kjer ustvarjajo svojevrstno »streho«. Tam se v odprtinah odpira »svobodno nebo« z dinamičnimi, stalno spreminjajočimi se izrezi in aludira na poglede iz globine naravnih prostorov (votlin, jam ipd.). Čeprav v tekstu šibkeje predstavljena, je zasnova v simbolnem smislu dovolj abstraktna in odprta, da lahko sprejme različna branja in interpretacije, kot na primer tisto, ki aludira na gmoto povezanih neidentificiranih teles, ki se opirajo drug na drugega.

Spominska plošča spomenika se skriva v največji izmed izvotlin, ki pa je hkrati premajhna za sprejem večje skupine ljudi. Čeprav v kontemplativnem odmiku od živahnega trga, z odsotnostjo označevalca vhoda žal še dodatno oteži transparentnost protokola. Zaradi notranjih nepreglednosti bi bil (predvsem ponoči) otežen tudi nadzor varnosti.

Konstrukcija je s svojo delno transparentnostjo sicer zelo atraktivna, a hkrati tudi precej potratna, saj se floris nosilcev po višini menjuje med vsako lamelo. Slednje bi s svojo ostrino, ki izhaja iz njihove trikotne oblike in materiala (korten), lahko pogojile tudi nezaželene poškodbe. Racionalnost izvedbe pa bi bila vprašljiva tudi zaradi cene; investicija bi gotovo precej preseгла predlagano vsoto, pa tudi odvodnjavanje in splošno vzdrževanje bi bilo zelo zahtevno, zaradi česar bi se struktura verjetno hitro starala.

Predlog, ki s svojo večplastno in kiparsko žlahtno ikonografijo v sodobnem smislu nadaljuje jezik monumentalnih povojnih obeležij Bogdanoviča ali Džamonje (v odprtem prostoru bi deloval bolj prepričljivo), gotovo sodi med redke umetniške presežke tega natečaja.

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži tretjo nagrado.

25937

Enakovredno priznanje

Urbanistična umestitev projekta je natančno premišljena in upošteva zgodovinsko Plečnikovo zamisel južne osi, ki se na ključnih točkah od Trnovske cerkve do (predvidenega) Južnega trga večkrat zalomi in je vsakič zaznamovana z asimetričnim znamenjem, ki deluje kot vmesnik in povezovalni člen na osi. V tem pogledu so v predlagani rešitvi upoštevana že dana dejstva in urbanistična zasnova Južne osi, ki je z razmislekom vključena v predlagano rešitev spomenika.

Ključna izvirnost rešitve se kaže v uporabi navidezno preproste, vendar zelo učinkovite ideje: to je dvig nivoja obravnavanega območja, s čimer se ustvari fizično, s tem pa tudi simbolno privzdignjeno mesto, do katerega ob straneh vodita klančini. Rešitev uporablja enostavne in čiste elemente oblikovanja prostora, ter se izogiba narativnosti in ilustrativnosti, ki bi spomeniku jemala univerzalni pietetni namen. V frontalnem pogledu je poudarjena izstopajoča masivna prednja zidna struktura, na kateri je umeščen bronasti medaljon in predviden verz, ki označuje veliki zid kot spomenik in mesto polaganja venca. Ostali elementi spregovorijo šele s subtilnim branjem prostora in detajlov, ter z uporabo elementov in materialov, ki se povezujejo z že prisotnimi elementi ali materiali iz bližnje okolice spomenika (npr. zrcalno obratna situacija s poglobitvijo nivoja in umestitvijo sarkofaga pri podhodu v bližnjem parku Zvezda).

Rezultat natečajnega predloga tako prinaša povsem presenetljivo in docela izvirno rešitev, ki predlaga za spomenik novo parkovno ureditev natečajnega območja, s tem, da tej ureditvi podeljuje z minimalnimi sredstvi pretanjen značaj privzdignjenega prostora. V simbolnem pomenu je takšen plato, dvignjeno ploščad nad mestom mogoče doživljati kot prostor za umik, za refleksijo, za umiritev telesa in misli, v primerjavi z bližnjim sicer zelo živahnim dnevnim vrvežem parka Zvezda. Privzdignjen prostor platoja omogoča hkrati obrat pogleda (s »spomenika« proti parku) in tako zelo domišljeno ponuja veduto bližnjega parka in življenja v njem kot primerno ozadje za spominski prostor, s tem pa tudi s presenetljivo enostavno gesto opredeljuje spomin kot entiteto, ki je pogojena z življenjem in njegovim trajanjem.

Takšen predlog ponuja izredno velik potencial uporabe tovrstno zasnovanega prostora, spomenik zastavlja dejansko kot uporaben javni prostor, ki je lahko namenjen različnim dogodkom in scenarijem. V anketni rešitvi za Južni trg avtorji predlagajo logično nadaljevanje parkovne ureditve s parkovno površino, ki deluje kot generator javnega mestnega prostora znotraj obstoječega kareja. V tem je tudi izredna kvaliteta rešitve, saj omogoča povsem sodobno dojetje spomenika kot prostora, ki je sicer namenjen pietetnemu čustvu in spominu, hkrati pa omogoča – brez profanacije – tudi njegovo povezavo v živo in življenjsko rabo javnega prostora v mestnem središču. Z izvedbo, ki

predvideva in omogoča tako doživljanje posvečenega prostora kot hkrati uporabno javnega prostora ustvarja spomenik, ki v enem časti tako spomin na preminule, kakor slavi življenje samo. V tem pogledu je ideacija spomenika kot specifično zasnovane parkovne ureditve unikatna

Predlog pa ima tudi nekatere pomanjkljivosti. Pričakovana zadrega na simbolni ravni bi bila, da predlagana ureditev v veliki večini prebivalstva (in verjetno tudi med prizadetimi, ki so ostali brez grobov preminulih svojcev), zaradi »memorialnega minimalizma« sploh ne bi bila percipirana kot pietetni, spominski prostor, temveč zgolj kot nov urbani prostor sredi Ljubljane. Drug problem je prostorski: zasnova z močnim zidcem, ki zapolnjuje večino odprte sredice lokacije, prehoda proti Južnemu trgu v resnici ne pušča odprtega; je vizualna (višja od očišča), pa tudi višinska bariera, saj je dostop do tja možen le preko relativno dolgih in visokih klančin. Hkrati visok monumentalni zid na frontalni strani z zakonom zahteva urejanje, to je varovalno ograjo za preprečevanje poškodb uporabnikov prostora, kar bi potencialno skazilo monumentalni frontalni izgled zidu. Zelo vprašljivo pa je tudi preživetje obstoječih dreves zaradi zvišanja terena (oz. njihove poglobitve), kar pa je ključen del zasnove.

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži enakovredno priznanje.

34657

Enakovredno priznanje

Avtorji v sredino ožjega območja postavijo dve kovinski plošči, ki sta vpeti v tla, oziroma sta skoraj za svojo polovično višino ugreznjeni v zemljo. Kovinski plošči iz kortena imata več simbolnih pomenov: dvojnost, dvojina, utesnjen prehod »očiščenja« med njima, poglobitev v zemljo kot povezava med življenjem in smrtjo, odnos zemlja zrak... Dodatna simbolika je poudarjena z vodnim motivom, saj se po kovinskih ploščah razliva voda, ki teče z vrha plošč in ponikne v globino. V resnici zelo izčiščena in enostavna likovna kompozicija, ki pa jo s svojo globoko in na več nivojih razumljeno simboliko le še nadgrajuje.

Spomenik je postavljen na sredino prostora ožjega območja kot neke vrste tehtnica, zato je tudi tlakovana ploščad izvedena sredinsko: prehod do osrednjega spomenika je na nivoju brez arhitektonskih ovir, preostali pristopi pa so po stopnicah z zgornjega ali spodnjega nivoja pločnika. Ob samem spomeniku se je možno po stopnicah spustiti na spodnji nivo v tišino in globino ter od tam opazovati stik spomenika z nebom in polzenje vode po kovinski površini, ki izginja v globini. Hkrati pa

se s spustom v globino vidi, da sta obe kovinski plošči na spodnjem nivoju povezani, da ta vidna dvojnost spomenika v svoji biti vseeno predstavlja povezanost in dejstvo, da smo v smrti vsi isti.

V reševanju urbanističnega problema se avtorji ne ukvarjajo s samim stikom ožjega in širšega območja, ampak predpostavljajo, da se že v prvi fazi prostor za spomenikom izprazni in ozeleni, kar pa je iz vidika dejanske možnosti izvedbe težko sprejemljivo. Prav tako avtorski predlog ne rešuje problema izpostavljenosti vzhodne stranice trga proti zidu in fasadi obstoječe stavbe Kongresnega trga 3.

Osvetlitev spomenika je podrobneje razčlenjena in obdelana, tako v svoji pojavnosti v nočnem času kot v času prehajanja med obema ploščama. Na prehodu je namreč v tleh vgraviran napis, po katerem se obiskovalec lahko sprehodi. Ožina prehoda med ploščama pa lahko predstavlja tudi pot sprave, pot upanja in pot v prihodnost.

Spomenik zadosti vsem potrebam protokola s svojo sredinsko usmerjenostjo; polaganje venca je namreč v osi pred spomenikom, možen pa je tudi protokolarni prehod med ožino obeh kovinskih plošč, ki še dodatno poudari simbolni obred prehoda in »katarzo«ki jo ob tem lahko doživimo.

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži enakovredno priznanje.

80444

Znižano priznanje

Avtorji elaborata se uvrščajo med redke projekte, ki prostor na izteku Plečnikove osi namenjen trgu popolnoma zapolnijo in izoblikujejo sklenjeno obodno pozidavo parka Zvezda. Dimenzije objekta so premišljene in vezane na okoliške gabarite, navezava na Plečnikovo os je poudarjena z lokacijo vstopnega stopnišča, navezava na kasnejše zaledje pa omogočena s pretočnim pritličjem. Spomenik oblikujejo kot izjemno monumentalen lebdeči volumen z izvotljeno notranjostjo. Masivnemu objektu, ki predstavlja urbano komponento mesta, postavijo antipod v obliki emocionalno močnega prostora notranjosti, kjer ohranjajo obstoječa drevesa, ki soustvarjajo poetičen in kontemplativen prostor. Kubus je torej dejansko prazen in z igro odnosa med zunaj in znotraj sproža emocije na relaciji med prisotnim in odsotnim, med živimi in mrtvimi. Avtorji sicer opisujejo povezavo med Kongresnim trgom in interjerjem spomenika (»odprtost proti nebu«...), ki pa deluje bolj na abstraktni ravni in ni dovolj argumentirana oz. je prostorsko nejasna.

Kljub podobnosti z znanim projektom, ki spada v območje »profanega« (Knjižnica redkih rokopisov Beinecke, Yale, New Haven), avtorji ostajajo zavezani simboliki spomenika, ki mu senzibilno oblikujejo fasadni ovoj: »objekt« je narejen iz betona, ulitega v plasteh iz različnih agregatov, prinesenih iz lokacij mnogih bitk na območju Slovenije. Skozi izbor uporabljenih materialov se na ta način vzpostavi tudi simbolni stik s prostori padlih oz. »koncept integriranja locusa bitk«.

Kljub temu, da volumen v prostoru učinkuje zelo ploskovno in brutalno, rešitev nosi močan simbolni naboj. Komisija je v projektu prepoznala tako izjemne kvalitete v konceptu ter simbolni in materialni aplikaciji, kot tudi resne pomanjkljivosti v funkcioniranju (zapiranje prehoda na Južni trg, problem utesnjenega javnega prostora, problematično polaganje venca v notranjosti, nadzor varnosti, višina investicije...).

Po mnenju komisije si elaborat zaradi navedenih vrednosti zasluži nižano priznanje.

3.4 Poročilo o preostalih natečajnih elaboratih

00107

Urbanistična rešitev je dokaj jasna, saj avtorji v prostoru vzpostavijo horizontalno linijo - dvignjeno kovinsko steno, neke vrste konično rezilo obloženo s korten ploščami. S steno prostor na severnem delu območja zamejijo, hkrati pa z dvignjenostjo stene omogočijo prehod pod njo in nadaljevanje rešitve v širše območje. Vzhodna stranica prostora je zamejena s koritom za zelenje, žardinero, iz katere rastejo grmovnice – novo življenje. Nasprotno pa se iz nosilnega stebra pod kovinsko steno v kaskadah izliva vodni motiv, ki predstavlja kri žrtev. Tako je simbolno spomenik dokaj jasno zasnovan. Protokol je definiran z osno postavitvijo glede na park Zvezda in se zaključi v nosilni steni z vklesanim napisom. Kovinska stena spominja na železni oklep, istočasno pa tudi na klinasto rezilo – nekakšno giljotino, ki v prostor uvaja preveliko napetost. Monumentalni horizontali tako umanjka izpovedna, kiparska nadgradnja.

02533

Predlog spomenika je sredinsko umeščen v natečajno lokacijo v podaljšano os parka Zvezda, urbanistična umestitev pa ne kaže posebne povezave s svojim širšim zgodovinskim kontekstom (Plečnikova Južna os). Simbolno gre za zanimivo rešitev, ki predvideva linearno pot obiskovalca skozi »razpoko v zemlji«, poglobitev skozi režo v temo, ki asociira na poglobljeno občutenje žalosti, tesnobe in objokovanja žrtev ter se ob koncu poti razpre v odprt prostor svetlobe in doživljanje pretakanje vode v osrčju spomenika kot simbol upanja. Ključni element doživljajske poti predvidenega spomenika je odprt pogled na park na območju anketne rešitve (neobstoječega Južnega trga). Prav zaradi sekvenčne pogojenosti zamisli spomenika, je to tudi njegova najbolj šibka točka, saj bi ob morebitni izvedbi prve sekvence (in potencialnem odmiku realizacije parka) spomenik ostal brez ključne doživljajske poante – to je monumentalnega ozadja t.i. parka spomina. V celoti je zamisel spomenika

za dano lokacijo v središču mesta relativno neprimerna, saj deluje sredi mestnega tkiva in zaključenega klasicističnega izgleda oboda Kongresnega trga kot pretiran oblikovni tujek.

04957

Ožje natečajno območje avtorji v prvi fazi zamejijo z zeleno steno – vertikalnim vrtom ob sedanji severni steni dvorišča, v drugi fazi pa se stena podre in prostor razširi v zaledni del, ki se sprazni in nameni spominskemu parku. Umestitev spomenika je na vzhodni strani ožjega območja, s postavitvijo vertikale pred vzhodno na novo ozelenjeno stranico kompleksa. Vertikalo spomenika predstavljajo kovinske plošče naložene ene na drugo (razplastena vertikala), ki jih simbolno podpirajo pomanjšane figure – žrtve vojn. Razmerja samega spomenika (višina, širina) so v neskladju z obstoječim prostorom, zato takšna nesorazmerna vertikala ne bi vzpostavljala nove pomembnosti prostora in s tem tudi ne spominskega obeležja. Prav tako je nerešen odnos do sosednjih objektov. Celotna urbanistično arhitekturna kompozicija je sicer oblikovana na principu rastrskega tlakovanja betonskih plošč 1x1m, iz katerega rastejo posamezni kosi urbane opreme: sedalo, igralo, klop, luči...S tem se tlakovanje Kongresnega trga prenese na tlakovanje spominskega trga (v vzhodnem delu stopničasto) in v drugi fazi širšega območja na tlakovanje spominskega parka. Z zmanjšanjem dimenzij rastra, predvidena ponovitev ni več razvidna in zgubi svoj smisel. Prav tako z razplastenostjo v obstoječi, že sedaj razdrobljeni zazidavi, rešitev deluje šibko. V spominskem parku je na tlakovani ploščadi postavljen tudi stekleni paviljon – bar.

10521

Avtorji natančno v sredino obravnavanega območja postavijo krožno zasnovo s kortenskimi stebri in steklenim obročem strešice (sodobno »rotundo« ali »tolos), na obeh straneh pa se dvigata stopnišči, ki puščata prehod proti Južnemu trgu odprt (čeprav ga z drevesi ponovno zastirajo). Na Južni trg avtorji žal odpirajo le ozko pasažo do Knafljevega prehoda, pa tudi navezav na širšo urbano situacijo (na

primer na Plečnikovo potezo Vegove idr.) ni zaslediti (tudi tekst je v splošnem pomanjkljiv, je bolj tehnično poročilo). Sam spomenik, ki se spusti tudi v klet, je s svojimi arhitekturnimi in simbolnimi elementi (na primer reka spomina v podzemlju) sicer ambiciozno oblikovan, a jih je za ta prostor enostavno preveč, zato zasnova izgubi na preglednosti in elementarni pripovednosti. O tem priča tudi podzemna dvorana z vodno-svetlobnimi ureditvami in menhirjem v velikosti človeka, ki naj bi se spuščal s pomočjo hidravlične naprave in meril čas od zadnje vojne. Zasnova bi zaradi svoje kompleksnosti bistveno preseгла načrtovana sredstva.

11111

Avtorji predlagajo namesto klasičnega obeliska, vertikale sredi prostora, prostorsko ureditev z zaslonom kvadratnega tlorisa brez ene stranice, ki s skupinama dreves na obeh streh postavitve zapolnjuje vrzel v uličnem obodu. Osrednji motiv ureditve je stebrišče iz jeklenih stebrov kot prisposoda porušenega templja in poustvaritev Plečnikove zamisli o spominskih propilejah na tem mestu. Skozi spominsko obeležje vodi simbolna pot mimo stebrišča do zidu sprave in zidu spomina, ki jih avtorji oblikujejo z oblogo iz odsevnega nerjavečega jekla in dodatnimi simbolnimi sporočili. Postavitev je nevtralna do morebitnih ureditev Južnega trga. Avtorji dosledno uokvirijo prostor, tako da nastane v vrzeli med stavbami v obodu dejansko nov trg. Prevladalo je mnenje, da zasnova nima prave notranje napetosti, pristop k oblikovanju državnega spominskega obeležja pa preveč scenografski. Stebrišče je pregosto, tako da bi dejansko zaslonilo prostor obeležja, poleg tega so predlagani stebri previtki in prenizki za obstoječe merilo prostora. Poleg tega bi predlagana enotna uporaba poliranega nerjavečega jekla delovala bolj kot sodobna mestna ureditev kot pa osrednje državno spominsko obeležje.

12077

Predlog predstavlja med natečajnimi elaborati redkost, saj na zavesten način povezuje kiparstvo in arhitekturo. Še več, v pričujoči rešitvi je kipu - spomeniku dodeljena dominantna vloga, ureditev parterja z rahlimi modulacijami terena pa vzpostavlja le postament oz. okvir za njeno izpostavljeno pozicijo. Skulptura je na lokacijo umeščena v osi obeliska na Trgu francoske revolucije, tu pa se širši razmislek o naravi urbanega konteksta lokacije in njegovi ureditvi žal tudi izčrpa. Teren, na katerega avtorji umestijo veliko organsko skulpturo, po diagonali sicer natančno prepognejo, a se nova geometrija s ploskvami v naklonu na okoliško situacijo premalo odzove (na primer nagib proti severnemu zidu). Spomenik je sicer zanimivo postavljen na ozek trikotnik vodne površine, a so za to potrebni tehnični prostori v kleti pod njim bolj vprašljivi. Sporen pa je predvsem direkten prenos Nemčeve skulpture, ki je bila v nekem drugem času narejena za nek povsem drug prostor in drugačno vsebino (za Slovensko plažo v Budvi 1981. Leta). Morda bi v nekem drugem prostorskem kontekstu odprta, univerzalna simbolika tega »cveta, plamena ali vzpenjajočih se jader v vetru« lahko predstavljala tudi legitimen odgovor na podobno zastavljeno nalogo.

12372

Avtorji elaborata so zasnovali ureditev natečajne lokacije, ki temelji na uporabi kompozicije in odnosa horizontalnih in vertikalnih elementov: stena – ploskev - vertikala. Elementi kompozicije so zasnovani na ideji odnosa med urbanim, med spiralo in ravno linijo. Ureditev zamejijo z visokim črnim zidom kot kuliso in podlago za zapisane verze, medtem ko prostor spredaj oblikujejo z otokom izrazito vertikalne kompozicije cipres in praznim predprostorom, zamejenim z linijo dreves (ciprese). Elemente med seboj simbolično povezuje v tlaku zarisana spirala (kot »poklon Plečnikovim kapitelom«), ki je bolj likovno in manj simbolno prepričljiva. Navezava na širše območje ni obdelana, oziroma rešitev z visokim sklenjenim zidom zapira možnosti kasnejših povezav in navezav na območje. Rešitev kot celota z vidika simbolike ni prepričljiva.

12912

Avtorji problem umestitve spomenika rešijo s prostorsko instalacijo, ki v sklenjeni ovalni krivulji prekrije in zapolni celoten prostor ožjega območja. Instalacijo predstavljajo bele kovinske cevi, neke vrste sklenjeni zastor –krošnje, ki so dvignjene od tal, med seboj povezane in dajejo videz lahкотnosti, prosojnosti, in kot ugotavljajo avtorji, simbolno govorico miru. V prvi fazi je območje na severni strani zamejeno z ozelenjenim zidom na katerem raste bršljan, v drugi fazi pa se prostor odpre na notranji park, ki je zasajen v obliki sadovnjaka - z jablanami. Sama prostorska instalacija je sicer zanimiva tako v likovnem kot tudi arhitekturnem smislu, nima pa karakteristik spominskega obeležja in tudi ne prostorske usmerjenosti in jasne hierarhije pri izvedbi protokola.

13131

Avtorji obravnavajo zasnovu spomenika kot demokratičen prostor, kar v urbanistično arhitekturnem konceptu izpeljejo kot polje 31 enakih vertikal, ki enakomerno in enakovredno zapolnjujejo obravnavani prostor. Pomnik (kot ga imenujejo avtorji) je razporejen po parceli v ortogonalni mreži rotiranih betonskih stebrov, ki v prostoru delujejo nekoliko izgubljeno (nizko, glede na proporce trga), zavestno pa brez čitljive strukture in hierarhije, brez definirane sprednje ali zadnje strani spomenika («demokratizacija spomina»). Dimenzije stebrov, njihova orientacija, razmerja in materiali so sicer skrbno preiščeni in dobro argumentirani. V ureditvi parterja ohranjajo drevesa, okoli katerih oblikujejo eliptične klopi z ozelenjeno sredino; slepi okoliški zidovi so obrasli z divjo trto. Zasnova omogoča raznolike scenarije ureditve anketnega dela natečaja, vendar brez jasnega odnosa med »spredaj« in »zadaj« oziroma med različnimi merili in karakterji ureditve. Kljub preiščljenemu in dosledno izpeljanemu konceptu ter tehnično dovršeno izpeljani rešitvi je celotna ureditev preveč parkovnega značaja, s premalo reprezentančnega protokolarnega naboja.

13853

Avtorji obravnavajo prostor kot ploščad s spomenikom, ki je pomanjšana kopija Plečnikovega parlamenta. Plečnikov parlament razumejo kot najmočnejši povezovalni simbol, ki bi v pomanjšani aplikacija spomenika vplival tudi na prepoznavnost mesta in privabil turiste. Spomenik oziroma objekt, delno iz marmorja delno iz obloženih kamnitih plošč, je asimetrično postavljen na nekoliko dvignjeno ploščad, brez jasne navezave na Plečnikovo os ali druge parametre konteksta. Tudi anketna rešitev širšega območja Južnega trga nima posebne oblikovne ali funkcionalne povezave z ureditvijo območja. Transformacija monumentalnega objekta v spomenik žrtvam vseh vojn ni primerna, prav tako pa argumenti ne pretehtajo spremembe izvorne rabe objekta (parlament) v spomenik.

13913

Predlog avtorjev, bi ga lahko uvrstili v kategorijo »propileje«, jasno in smiselno odgovarja na zastavljeno nalogo; čez celotno ožje območje postavijo ogromno pergolo, ki označuje vhod iz Kongresnega trga proti Južnemu trgu oz. prehajanje med obema. S tem zasnova pušča odprto možnost za ureditev notranjosti kareja, ki pa se ga dotakne le v smislu ureditve odprtih površin. Konstrukcija pergole je močno prostorsko znamenje, ki nakazuje gabarit manjkajočega objekta v nizu trga oz. označuje nadkrit prazen prostor, ki postane sredica »spomenika«: predvsem nov, zanimiv javni urbani prostor, hkrati pa tudi prostor za komemoracije. Slednji je le minimalno »nakazan« (s štirimi dvignjenimi kamnitimi ploščami), sama pergola (z odprtini za obstoječa drevesa) pa ostane nekako »robustna« in nedodelana (le običajen kvadraten raster) in čeprav gre za ogromne nosilce, je tudi njihova nosilnost pri tem razponu vprašljiva. Niti vloga skulpture (lokacija, dimenzije, pomen...) žal ni jasno opredeljena, čeprav gre za simbolno in kiparsko zanimivo zasnovano »rojstva«.

14371

Avtorji predlagajo zasnovo spomenika, ki ga določata tlakovana ploščad in visok jeklen okvir-zaslon, ki se lahko premika po tračnicah na vzporednih zidovih v smeri S - J. Položaj premičnega zaslona se lahko prilagaja scenarijem različnih svečanosti in prireditev na enotno oblikovani ploščadi, kjer je označeno mesto za polaganje venca. Prostor spomenika je razširjen preko obstoječega zidu v notranjost kareja, višina okvirja sega do venca Kazine in zapolnjuje srednji del vrzeli, da pušča prosta prehoda na obeh straneh spomenika. Pogumna, sodobna zasnova kinetičnega spomenika, ki pa ni niti prepričljivo utemeljena, niti tehnično rešena. Postavitvev, uprizarjanje in vzdrževanja takšnega zaslona-spomenika bi bilo izjemno zahtevno. Poleg tega bi spomenik v obliki prikazovalnika lahko vzbujal celo vrsto neželenih konotacij.

14591

Avtorji v poetski zasnovi predlagajo spomenik, ki ga uokvirja ograda iz monolitnega zidu, vanjo pa je nasuta rodna zemlja. Nizki zid z oknom v osi Zvezde naj zapolni vrzel v uličnem obodu, njiva v njem naj simbolizira tako življenje kot smrt in ustvarja nasprotje tlakovanemu trgu oz. mestu. Svečanosti se naj odvijajo izven spomenika pred zidom s posvetilnim napisom, venec se polaga na okno, v notranjosti spomenika sta sredi Slovenskega polja, kot ga imenujejo avtorji, skulpturi mize in stola, prispodoba človekove prisotnosti in izgubljenosti hkrati. Tja se vstopa s strani. Avtorji predlagajo v drugi fazi tudi razširitev spomenika s postavitvijo Paviljona miru in sprave na Južnem trgu. Predlagani arhetipski elementi naj bi posredovali močno simbolno sporočilo, njiva znotraj spomenika, ki naj bi jo obdelovali sredi mesta, pa prostor intimnega podoživljanja tišine in ponotranjenja. Avtorji pravzaprav oblikujejo zunanji spomenik, ki pripada trgu, in notranji spomenik, ki komunicira z naravo, od tod tudi njihovi referenci zidu objokovanja v Jeruzalemu in zen vrta v Kjotu. Predlog je izpeljan dosledno, je primerno utemeljen in predstavljen. Žal pa prekinja povezavo med obema trgoma in bi bil bolj primeren za nek drug prostorski kontekst. Obstaja dvom, da bi ljudje predlagano zamisel dojeli celovito in v

smislu spomenika. Prav tako bi bilo spomenik zahtevno vzdrževati in ga upravljati, da bi lahko sredi mesta dejansko zagotavljal zelene ambientalne učinke.

19622

Avtorji naredijo poglobljeno analizo ožjega in širšega območja s predstavitvijo različnih spominskih obeležij v nekdanjem skupnem prostoru Jugoslavije, kar pa se pri njihovi zasnovi novega spomenika komaj odrazi. Pri zasnovi pod pravim kotom postavijo dva portala – arhitrava, ki se simbolično navezujeta na hišo. Portala urbanistično in arhitekturno definirata južno in vzhodno stranico trga ter sta med seboj povezana s posebnim elementom – oknom, izvedenim kot stekleni vitraž z napisom. S širšim prostorom se avtorji ne ukvarjajo.

Parter ožjega območja je kompozicijsko zapleten, drugačna pa je tudi pot polaganja venca, saj se državnik obrne nazaj proti parku Zvezda. Omogočena je tudi možnost dostopa v zgornji del spomenika, kar pa ni bilo ocenjeno kot prednost. Portala sta izvedena kot kovinska konstrukcija, obložena s fasadnimi ploščami in kot ogromna temna okvirja v prostoru Kongresnega trga delujeta pretežko in monumentalno. V izpeljavi in obdelavi parterja zasnova ne prepriča, saj s številnimi členitvami in obdelavami deluje preobloženo.

21257

Avtorji se odločijo za umestitev spomenika v podaljšani glavni osi parka Zvezda, ki jo podarijo tudi s talno ureditvijo in organizacijo prihoda do spomenika predvsem ob protokolarnih dogodkih. Os - pot smiselno podaljšujejo ob predvideni bodoči možni ureditvi tudi do Knaflijevega prehoda. V širini spomenika v tem delu predvidijo travnato površino na obeh straneh zamejeno s peš potjo. Sam spomenik je zasnovan kot na štiri dele razrezana piramida, katerih vsaka enota je drugače prirezana in obdelana. Spomenik je umaknjen iz centralnega dela proti severni meji obdelave, ki jo oblikujejo z visokimi steklenimi panoji, ki naj bi omilili vpliv okolice, a delujejo predvsem moteče. Avtorji se

ustrezno posvečajo protokolarni funkciji, vendar je simbolno sporočilo presekanе in odrezane piramide neprimerno.

21865

Avtorji opozarjajo na heterogenost kareja Slovenska – Čopova – Wolfova in se zato odločajo postaviti spomenik kot objekt, ki kare zaključuje in se tako izognejo problemom dvoriščne zazidave kareja. Spomenik predstavijo kot volumen, ki s svojo zunanostjo suvereno oblikuje severovzhodno fasado Kongresnega trga, žal pa hkrati zapre mejo predvidene parcele proti notranjosti kareja. S strani Kongresnega trga spomenik doživljamo kot masiven, z vertikalno zarezo presekan (pre) obsežen gradbeni monolit - hišo, ki zapira vrzel uličnih fasad. Poudarek je na presenečenju vstopa, saj je interjer spomenika zamišljen kot oaza miru, kot vrt kontemplacije. Med stavbo Kazine in objektom predvidijo "ulico", ki se povezuje s Knafljevim prehodom. Notranjost je za razliko od zunanosti, ki je oblikovana z ostrimi, enostavnimi potezami, mehko oblikovana, stena se krožno preljuje v tla, streha – nebo je ujeto v ovalno formo. Z umestitvijo skupine brez, z vodo in s predvidenim scenarijem poti in obnašanja se ustvari poetski prostor za kontemplacijo. Protokolarni del je smiselno umeščen pred sam objekt, ne posega v notranjost, pač pa uporabi tudi del Kongresnega trga.

22874

Avtorji predloga za spomenik so zasnovali zanimivo parkovno ureditev natečajne lokacije, ki temelji na uporabi klinasto oblikovanih ozelenjenih zamejitev, ki oblikujejo meandrirajočo pot tako na območju spomeniške lokacije kakor na anketnem območju ureditve Južnega trga. Celotna ureditev ni posebej urbanistično umeščena in ne predstavlja povezave s Plečnikovo Južno osjo. Osrednja točka spomenika je kiparsko delo, razmeroma velika bronasta skulptura, ki šele osmišlja predlagano ureditev kot simbolno mesto spomina. Predlagana skulptura ponuja zanimivo, precej abstraktno rešitev soočanja gledalca s formo in materialom, vendar deluje v dani zasnovi relativno osamljena in

šibko umeščena, v pogledu iz bližnjega parka Zvezda pa tudi relativno zakrita z rastlinsko pregrado. Bližina drevesne krošnje ginka sami skulpturi ne doda simbolnega pomena in deluje dekorativno. Predvidena parkovna ureditev na anketnem območju Južnega trga sicer oblikovno nadaljuje zastavke iz prve faze ureditve spomenika in okolice, torej nadaljuje motiv meandrirajoče poti, vendar je takšna rešitev za širše uporaben javni prostor v osrčju mesta neprimerna, saj predeterminira in s tem omeji možnosti njegove uporabnosti.

23391

Avtorji se z urbanistično arhitekturno rešitvijo uvrščajo med tiste elaborate, ki spomenik oblikujejo brez vertikalnega poudarka ter brez posebne navezave na Plečnikovo os ali druge danosti konteksta. Spomenik je oblikovana sklenjena zanka iz poliranega bakra, ki višinsko meandrira po obodu površine z zarisano silhueto države Slovenije. Na območju anketne ureditve avtorji predvidijo rušitev objektov in zasnovo pomanjšane zrcalne podobe parka zvezda. Elaborat za zadano nalogo ne premore ustreznega arhitekturnega nagovora niti simbolnega sporočila, saj določa identiteto le z geografskim obrisom države.

27072

Predlog spomenika je urbanistično premišljeno umeščen v svoj širši kontekst – predstavlja zaključni poudarek Plečnikove južne osi. Oblikovno uporablja jasne likovne elemente, spomenik je zasnovan kot monumentalen temno obarvan kvader, ki navidezno lebdi v prostoru (dejansko pa je postavljen na podstavek). Takšna zasnova deluje v danem okolju Kongresnega trga namenoma vsiljivo (zaradi velikih dimenzij deluje lebdeči kvader, pomaknjen v trg, kot namerno moteč element), kar pa z vsebinskega vidika pietetnega značaja spomenika žrtvam vseh vojn ni nujno primerna rešitev, saj podeljuje prevelik poudarek travmatičnemu in tesnobnemu doživljanju spomina na žrtve. Umestitev svetlobnega napisa v abstrahirani Braillovi pisavi na površino tako oblikovanega spomenika je sicer

grafično atraktivna, a ni vsebinsko opredeljena in lahko deluje tudi dvoumno. Anketna rešitev širšega območja Južnega trga predvideva parkovno ureditev, ki je v pomenu širjenja javnega prostora zelo pozitivna, vendar pa v oblikovnem in vsebinskem pogledu od spomenika povsem ločena.

27212

Kompozicijo spominskega obeležja sestavljajo ploščad ob Kazini z vrsto dreves, osrednja ploščad s talnim spomenikom, s preходом, ki se po novi osi podaljšuje skozi Južni trg in vogalni zid. Avtorji razvijajo zanimivo zamisel o rastočem spomeniku, ki se skozi čas dopolnjuje in bogati. Njihov predlog temelji na vzpostavljanju praznine. Oblikujeta jo ozelenjena zidova v obliki črke L, ki obdajata enotno tlakovano ploščad, v katero je vrezana posebej obdelana talna ploskev v obliki kvadrata. Ta je po diagonali nekoliko nagnjena, da postane najbolj elementarna prisposoba ravnovesja med življenjem in smrtjo ter ločnice, kjer se prevesita. Ta spominska ploskev je zamišljena kot struktura v času iz anonimne mreže granitnih kock, kamor naj bi kiparji vsako drugo leto ob praznovanju državnosti obredno vstavljali različne oblike bronastih kock-skulptur. To početje naj spodbuja in po mnenju avtorjev simbolizira skupno ustvarjanje bolj strpne in odprte družbe. To naj bi ponazarjala tudi zamisel, da bi ljudje po spominski ploskvi lahko prosto hodili in spremljali njeno preoblikovanje. Na njej bi lahko uprizarjali različne prireditve, koncerte in gledališke predstave. Polaganje venca je predvideno na robu ploščadi ob Kazini, kjer so tudi bronaste plošče z napisom. Avtorji so predstavili tudi več scenarijev odvijanja različnih svečanosti. Žirija je predlog obravnavala z naklonjenostjo in ga prepoznala kot izvirno rešitev, ki pa v vidnem polju trga ne ustvari nobenega prostorskega, spomeniškega poudarka. Pomisleke je imela tudi o smiselnosti ureditve ploščadi in drevesnega zaslona ob Kazini, kamor naj bi polagali vence, med tem ko je spomenik na drugi strani spominskega prostora. Prav tako bi bilo takšno izvedbo spomenika težko vzdrževati in upravljati, hoja po talnemu spomeniku pa bi lahko vzbujala različne odzive.

29610

Avtorji poskušajo slediti obstoječi osi, vendar z umeščanjem skromnih elementov, ki nikakor ne tematizirajo motiva spomina in ne dosegajo zelenega učinka. "Obelisk" in "portal" sta elementa s katerima avtorji skušajo definirati prostor bodočega trga. "Portal", v enem vogalu zavihan, da naj bi odpiral pogled proti Kazini, je preskromno oblikovan, da bi lahko občutneje definiral obstoječo linijo zazidave in ob enem ustvaril primeren ambient novemu trgu. Spominska plošča, je v rastru pločenja celotnega trga položena proti vzhodu na blago spuščnem delu. Ideja odtisov dlani, ideja "dotikov", je lahko zanimiva, vendar je njena umestitev, tako kot umestitev vseh treh predlaganih elementov v prostor nepovezana in preskromna. V širšem natečajnem območju, podaljšku do Knafljevega prehoda, avtorji predlagajo umestitev večnamenske dvorane, zaprto proti vzhodu proti notranjim dvoriščem in odprto proti povezavi trga s Knafljevim prehodom. Projekt ne ponuja celovite namenu in lokaciji ustrezne rešitve.

31415

Avtorji za osrednji element rešitve območja postavijo vrata, ki naj bi s svojo simbolno vlogo prehajanja iz enega v drugo, od živega k mrtvem predstavljala tisto prepoznavno identifikacijsko točko, ki bo definirala spomenik žrtvam vseh vojn. Vrata (skozi katera pa se ne da vstopiti...), so narejena kot kiparski izdelek iz temnega granita, postavljen v središčno os parka Zvezda. Na to os so postavljena diagonalno in tudi protokol je organiziran diagonalno. V tlaku so zamejena s krivuljo, ki predstavlja v terenu nizke stopnice oziroma tribuno. Urbanistično je nakazana šibka povezava in rešitev širšega območja, kjer avtorji vzpostavijo tlakovano promenado, ki se nadaljuje iz zahodne strani ožjega območja. Predlog ne ponuja kakovostnih rešitev za dani prostor in nalogo.

33567

Avtorji predloga za spomenik predlagajo oblikovno - arhitekturno rešitev, ki vizualno in fizično zapira obodno stranico natečajne lokacije. Na južnem trgu avtorji predlagajo nekaj arhitektur z različnimi

programi. Spomenik je oblikovan tako, da spominja na zaprto fasado, stranskimi stebri ter z osrednjo izredno visoko vertikalo (ki presega natečajni pogoj predpisane višine spomenika v višini venca palače Kazine). Z oblikovnimi elementi (členitev dveh sten spomenika, pomen vertikale, pomen kiparske figure človeka) se skuša pojasniti idejno poanto spomenika sprave, vendar je v ideji preveč heterogena in nejasna. Kiparski figuri se denimo obenem podeljuje določen pomen, hkrati pa se ji nasproten pomen odvzema, kar daje celotni zasnovi značaj arbitrarnosti interpretacije, kar pa za spomeniško plastiko ni primeren pristop. Slabost predloga spomenika v prvi fazi je predvsem, da vizualno, pa tudi fizično premočno zapira prostor lokacije, s tem pa tudi omejuje nadaljnji potencialni razvoj Južnega trga.

37412

Avtorji podajajo več zamisli za ureditev kareja v odnosu do možnih velikosti spomenika. Namesto osrednjega trga predlagajo odprto stavbno strukturo, ki ohranja obstoječ značaj zazidave in odpira nove prehode v vseh smereh hoje po notranjosti kareja do obodnih ulic. Po njihovem naj spomenik s svojo velikostjo in obliko zasukane kocke vidno zaključi Plečnikovo potezo in zapolni vrzel v obodu tako, da pušča prost prehod v notranjost kareja. Zazidava Južnega trga naj bo v zrnatosti in merilu obstoječe drobne zazidave kot nasprotje monumentalni ureditvi Zvezde in Kongresnega trga, postavitve spomenika naj te ureditve ne določa. Spomenik je od zunaj videti kot prostorsko znamenje, obloženo s kovinskimi ploščami, na katerih so imena vseh žrtev vojn (ki pa jih vseh ne poznamo). Notranjost spomenika je praznina s stenami iz surovega armiranega betona, na katerem je posvetilni napis. Vanjo vstopimo od zadaj skozi režo med izmaknjenima stranicama, ki se ponoči zapirata. Ploščad spomenika je nagnjena po terenu in prazna, očiščena je vseh dodatnih ureditev, stara drevesa so odstranjena. Predlog spomenika, ki je viden od zunaj in prostor doživetja od znotraj, je primerna zasnova. Spomenik ima premočan izraz, ki z rotacijo vnaša nemir v prostorski red trga, deloval pa bi lahko tudi odbijajoče in depresivno. Poleg tega zunanja ureditev prostora obeležja ni podrobneje obdelana.

39785

Avtorji predloga so kot osrednji element spomenika predvideli monumentalno skulpturo, ki se navdihuje na motivu človeških rok. Umestitev spomenika ni posebej urbanistično kontekstualizirana in ne predstavlja posebne povezave z zgodovinsko Plečnikovo Južno osjo. Zasnova spomenika likovno učinkuje spričo svojih dimenzij, sicer pa je v estetskem pogledu že zgodovinsko presežena (opazna je na primer podobnost s Tihčevim spomenikom NOB v Mariboru, vendar brez očitne sodobne reinterpretacije ali predelave znane reference). Material spomenika deluje na izbrani lokaciji zelo izolirano in izstopajoče, neprimerna se kaže tudi RGB osvetlitev, ki bi takšni spomeniški skulpturalni zasnovi dala neprimeren značaj dizajnerskega izdelka brez presežka. Podobno neprimerna se kaže tudi predlagana parkovna zasaditev v francoskem slogu v anketnem območju, saj se ne povezuje s tradicionalnimi parkovnimi značilnostmi mesta ali celo bližnjega parka Zvezda.

42157

Avtorji zavestno oblikujejo spomenik kot urejeno kompozicijo horizontalnih elementov, brez vertikalnega poudarka. Simbolno likovni pomen gradijo na vodni površini oz. motivu reke, ki ponazarja različna obdobja zgodovine (suha reka - šumenje slapa - figura dekleta, ki izstopa iz vode - položeni obelisk). Neizoblikovana bodoča območja zakrijejo z zeleno kuliso. Navezava na zaledje proti Knaflijevemu prehodu je določena z eno samo cezuro, prostor v ozadju pa oblikovan iz več raznolikih ambientov. Elaborat se sicer uvršča med redke rešitve, ki vsebujejo tudi kiparske elemente (bronasta figura deklice, ki prihaja iz vode), a je v kontekstu te teme simbolno manj primerna. Rešitev sicer ponuja kulturno, uravnoteženo kompozicijo ter zanimive kontemplativne elemente, vendar zasnova vsebuje preveč elementov in operira s prevelikim številom idej, koncept in glavni fokus pa nista dovolj izostrena.

45398

Avtorji utemeljujejo svoj predlog z ugotovitvijo, da naj spomenik žrtvam vojn ne prevzame s svojo velikostjo, ampak s posebnim doživetjem, ki ga nudi obiskovalcem. K spomeniku zmagovalcem se dviguje, k spomeniku žrtvam se spušča. Spomenik postavljajo v os parka Zvezda, od koder se bodo tudi odvijale svečanosti in kjer bo potekal protokol. Območje obeležja je zaslonjeno s poravnanim zidom v obliki črke L, ki je tako kot tla v celoti ozelenjen z bršljanom, razen ploščadi za novinarje in godbo. Spomenik je višinsko in zvočno odmaknjen od svoje okolice. Oblikovan je kot zareza v zemljo, v katero se obiskovalec spusti po položni klančini do spominskega kamna. Nad zarezo lebdi posebej oblikovana streha kvadratne oblike z okulusom in vodnim zrcalom, iz katerega se s treh strani spomenika preliva vodna zavesa. Spominski kamen je iz kamnitih črk napisa, zloženih v kvadrat. Z občutkom oblikovan spomenik je introvertiran in ima izrazito sakralen značaj, ki pa je manj primeren za tako centralno, izpostavljeno lokacijo. S tako prevladujočo kontemplativno rabo bi hkrati izgubili javni urbani prostor za druge, živahne namene. Postavitev obeležja je obrnjena k Zvezdi in ne nakazuje nobenih nastavkov za preurejanje osrednjega kareja Južnega trga. Prav tako bi se moral venec polagati na vidnem prostoru pred spomenikom in ne v sicer diskretno zakritem prostoru, ki preveč spominja na kripto. Pomislek zbuja tudi obravnava napisa v obliki oltarja. Kljub preišljenim tehničnim rešitvam strešne fontane bi bilo vzdrževanje in nadzorovanje tako občutljivega spomenika za naše razmere zelo zahtevno.

51042

Avtorji elaborata v urbanistično arhitekturnem konceptu oblikujejo prostor kot praznino, ki jo zamejuje obstoječa obodna zazidava. Povezave s Plečnikovo osjo proti Vegovi ne predvidijo, vendar vzpostavijo močno povezavo z obstoječim Zvezda parkom kateremu na simbolni, zgodovinski funkcionalni in oblikovni plati postavijo antipol (negativ). Avtorji celotno območje poglobijo in nato prekrijejo s pohodno ploščadjo oblikovano v inverznem rastru Plečnikovega tlakovanja na Kongresnem trgu. Kljub prepričljivi argumentaciji ideje je vprašljiv prenos merila tlakovanja in razmerij,

ki so tukaj porušena. Med temnimi betonskimi ploščami so z rešetkami pokrite zareze preko katerih podnevi prihaja zvok (je edini elaborat, ki v prostor vnaša tudi zvok oz. besede- Župančičeve verze v vseh slovenskih dialektih- kar je vsekakor kakovost), ponoči pa svetloba. Obstoječa drevesa ohranjajo kot edine vertikalne elemente ureditve. Polaganje venca se vrši na premični plošči. Rešitev nima posebne navezave na zaledje, v anketnem delu območje obravnava z vidika rušenja in ponovnega zapolnjevanja v smislu ustvarjanja novih ambientov in odnosov med grajenim in praznim. Rešitev je zelo prepričljiva v svoji izpovednosti in argumentih, vendar nekoliko manj v oblikovno likovnem aspektu. Operira s tehnologijami ki imajo visoke stroške vzdrževanja, prav tako je vprašljiva izvedba večjega števila odprtih, ki v javnem prostoru predstavljajo velik potencial za nabiranje smeti. Zanimiv, a vprašljiv in potraten je poseg v klet, ki pa bi moral biti bolj obdelan.

80809

Avtorji pri rešitvi izhajajo iz neposredne interpretacije teme, ki jo s simbolno govorico (razpoka kot razkol, dva bregova kot dva pola Slovenije, povezovanje obeh z »rokovanjem«, ki spominja tudi na Triglav...itd.) direktno prenašajo v prostor. Ta narativnost, čeprav poskuša biti tudi abstraktna, je vprašljiva, saj po eni strani v sredico mesta uvaja geometrijo in topografijo, ki spadata bolj v odprto naravno (ali parkovno) krajino, kot pa v ožji urbani kontekst. Po drugi strani je likovna in simbolna govorica skulpture, ki naj bi povezovala, tako v obliki, kot tudi v barvi precej ostra in lahko tudi konfliktna (»prekrižana meča«), kot takšno znamenje v prostoru pa prehajanje v globino Južnega trga in zelene ureditve v njem bolj zapira kot odpira (ter mimogrede spominja še na nagovor spomenika NOB na Sutjeski). Zanimiv gozd kamnitih stebrov, ki segajo do višine venca Kazine in so neregularno razporejeni na obeh straneh spomenika, deluje prostorsko bistveno bolj prepričljivo in bi sam zase lahko predstavljal tudi zasnovo propilej, a je s svojo govorico nekompatibilen s spomeniško-krajinskim nagovorom celote.

97481

Avtorji na zanimiv način razmišljajo tako o urbanem kontekstu situacije (korektna regulacija Južnega trga), kot tudi o sami nalogi in spomeniku ter njegovi izpovednosti. S tem dobro »pripravijo teren« za ustrezen odgovor na zastavljeno nalogo, a se potem s konkretno rešitvijo od njega spet oddaljijo. V os Kongresnega trga na lokacijo namreč umestijo ogromen betonski valj (z višino do venca Kazine in s topoli v rastru), v katerega se vstopa frontalno in le v rahlem zamiku iz njegove osi (bolje bi bilo s strani). Kot poln volumen ta element preveč zapira prehod med obema trgoma, s svojo predimenzionirano, temno pojavnostjo in materialom (beton) pa na robu živahnega javnega prostora deluje precej grozeče. Sicer pa gre za arhetipsko obliko krožne strukture, ki bi z ritualnim prehodom v notranjost obiskovalcu lahko pomagala pri občutenju kontemplacije, premisleku o majhnosti človeka itd. Vodna površina s pomolom in lebdečim belim kenotafom, ki lepo simbolizira anonimne žrtve vseh vojn, bi k takemu konceptu, pa tudi doživetju prostora, le še pripomogla. Na kakšni drugi, odprti lokaciji bi takšna arhitektura lahko delovala učinkovito.

PARKK

Avtorji uredijo ožje in širše območje kot tematski park kulture., spremenijo ga v namreč v prostor, ki je namenjen vsem obiskovalcem, s poudarkom na simbolnem nivoju kulture. V prvi fazi se uredi ožje območje ob Kazini, v naslednjih fazah pa se uredi še prostor notranjih dvorišč širšega stavbnega otoka – tako imenovane insule. Avtorji v uvodu poglobljeno analizirajo širši kontekst prostora, ki pa se pri sami izvedbi spomenika izgubi. Spominski park namreč uredijo z naključno razporejenimi elementi, ki poizkušajo poustvariti videz de(kon)strukcije: z vstopnim portalom, delno porušeno konstrukcijo hiše, zidom v obliki ležeče glave. Vstopni portal ima na nediskreten način razobešen prvi del napisa, drugi del napisa pa je postavljen na zid, kar iz vidika dožemanja simbolike ni najbolj primerno. V celoti je natečajna rešitev preobložena s številom »dekonstruktivističnih« elementov, ki v prostor dejansko vnašajo več kaosa kot reda, zato ni primerna za uvrstitev v ožji krog izbranih elaboratov.

4.0 Razno

4.1 Vračanje elaboratov (glej točko 4.9. v natečajnih pogojih)

Natečajna dela, ki prejmejo nagrade in priznanja, obdrži naročnik v celoti v enem izvodu, ZAPS obdrži po en izvod pisnega poročila v formatu A3 ter zgoščenki (CD). Ostalo dokumentacijo lahko natečajniki po zaključku natečaja prevzamejo na ZAPS. Vsa ostala natečajna dela, ki ne prejmejo nagrade ali priznanja, lahko natečajniki prevzamejo v 30 dneh po zaključku natečaja na ZAPS, ZAPS za arhiv zadrži le en izvod pisnega poročila v formatu A3 ter zgoščenko CD-pdf. Po tem roku ZAPS za gradivo ne odgovarja.

4.2 Pravni pouk (glej točko 4.8. v natečajnih pogojih)

Ugovor – zahteva za dodatno obrazložitev

Ugovor – zahtevo za dodatno obrazložitev zaključnega poročila ocenjevalne komisije je možno vložiti v osmih (8) delovnih dneh od prejema zaključnega poročila poslanega s priporočeno pošiljko.

Dodatno obrazložitev lahko zahtevajo le tisti avtorji, ki so bili pripuščeni v ocenjevanje. Morebitni ugovori – zahteve za dodatno obrazložitev se lahko nanašajo le na natečajni postopek ali vsebinske odločitve ocenjevalne komisije v kolikor niso skladne z natečajno nalogo ali v gradivu navedenimi obvezujočimi pogoji.

Če natečajnik vloži zahtevo za dodatno obrazložitev po poteku roka ali če se vprašanja ne nanašajo na natečajni postopek oziroma odločitve ocenjevalne komisije, naročnik ter razpisovalec zahtevo zavržeta s sklepom v petih delovnih dneh od prejema. Prejete ugovore bo v 5 (petih) delovnih dneh po izteku roka preverila ocenjevalna komisija ter podala pisno obrazložitev.

Ugovore je potrebno nasloviti na ocenjevalno komisijo ter poslati na naslov: Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Vegova 8, 1000 Ljubljana, z oznako »UGOVOR – NATEČAJ SPOMENIK ŽRTVAM VSEH VOJN« ter poslati s priporočeno pošiljko s povratnico.

V kolikor se vlagatelji ugovora ne bodo strinjali z obrazložitvijo ocenjevalne komisije, lahko svoj ugovor v roku 3 delovnih dni po prejemu obrazložitve pošljejo Upravnemu odboru ZAPS z isto oznako ter na isti način. Le-ta bo takoj imenoval izvedenca, ki bo v roku 5 (petih) delovnih dni pripravil strokovno mnenje. V kolikor se natečajnik ne strinja z strokovnim mnenjem vloži zahtevek za revizijo

Zahtevek za revizijo

Zahtevek za revizijo se lahko nanaša vsebino objave in na razpisno dokumentacijo ali na odločitev o

izidu javnega natečaja.

Vlagatelj mora zahtevek za revizijo vložiti pri naročniku in poslati v vednost ZAPS, kopijo zahtevka za revizijo pa mora vlagatelj hkrati posredovati tudi ministrstvu, pristojnem za finance.

Zahtevek za revizijo objave ali razpisne dokumentacije se lahko vloži do roka za prejem natečajnih elaboratov, zoper odločitev o izidu javnega natečaja pa v roku osmih (8) delovnih dni od prejema zaključnega poročila oziroma prejete obrazložitve v skladu z ZPVPJN. Zahtevek za revizijo mora vsebovati vse sestavine določene v 15. Členu tega zakona.

Ne glede na zgoraj zapisano v tem pravnem pouku se zoper odločitev o izidu javnega naročila lahko vloži zahtevek za revizijo v roku osmih (8) delovnih dni od prejema zaključnega poročila (sklepa). Zahtevek za revizijo mora vsebovati vse sestavine določene v 15. členu ZPVPJN.

Zahtevek za revizijo je potrebno vložiti pisno neposredno pri naročniku, priporočeno ali priporočeno s povratnico ali v elektronski obliki, če je elektronski podpis overjen s kvalificiranim potrdilom. Kopijo zahtevka za revizijo mora vlagatelj posredovati tudi ministrstvu, pristojnem za finance. Vlagatelj mora zahtevku za revizijo priložiti tudi potrdilo o plačilu takse.

Višina takse, če se zahtevek za revizijo nanaša na:

- vsebino objave ali na razpisno dokumentacijo, znaša 1.500 EUR,
- odločitev o izboru povabljenih znaša 1% od ocenjene vrednosti naročila ki izhaja iz sklepa naročnika o začetku postopka javnega naročila in znaša 5.000,00 EUR (z DDV), vendar ne manj kot 200 in ne več kot 10.000 EUR,
- odločitev o izidu natečaja, tudi v primeru da se ne podeli nobene nagrade ter ugotovitvi naročnika, da natečaj ni uspel, znaša 1% od vrednosti ponudbe izbranega ponudnika (z DDV), vendar ne manj kot 200 in ne več kot 10.000 EUR ter ga bo naročnik določil po odločitvi o izidu.

Plačilo takse se izvede na račun Ministrstva za finance, Zupančičeva 3, 1000 Ljubljana, odprtega pri Banki Slovenije, Slovenska 35, 1506 Ljubljana, Slovenija, SWIFT koda: BS LJ SI 2X, IBAN - številka računa: SI56 0110 0100 0358 802, sklic/model 11, referenca 16110-7111290-xxxxxxLL pri čemer zadnji del sklica predstavlja številko objave javnega naročila na portalu javnih naročil RS. (npr. pri št. objave: JN 150/2010, se doda 00015010).

Naročnik bo zahtevek za revizijo, ki ne bo imel predloženega potrdila o plačilu takse in v primeru, če bo potrdilo sicer predloženo, a bo taksa neustrezno plačana, skladno z določbo 3. odstavka 26. člena ZPVPJN, zavrgel.

V primeru, da boste vložili zahtevek za revizijo je potrebno obvestiti tudi ZAPS ter obvestilu priložiti kopijo zahtevka z kompletno dokumentacijo.

4.3. Razstava

Otvoritev razstave bo v petek 25.10.2013 ob 17.00 uri v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje (Grad Fužine), Ljubljana.

Razstava bo odprta od torika do nedelje med 10.00 in 18.00 uro do vključno 10.11.2013.

**Podpisi članov ocenjevalne komisije k ZAKLJUČNEMU POROČILU,
ki je bilo sprejeto na seji ocenjevalne komisije dne 10. 10. 2013**

Predsednik ocenjevalne komisije imenovan s strani ZAPS:

Aleksander S. Ostan, univ.dipl.inž.arh.,

Namestnik predsednika ocenjevalne komisije imenovan s strani naročnika:

Robert POTOKAR, univ.dipl.inž.arh.,

Člani imenovani s strani naročnika:

red. prof. Janez KOŽELJ, univ.dipl.inž.arh.,

podžupan MOL

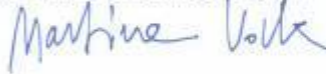

Mirsad BEGIĆ, akademski kipar

Člani imenovani s strani ZAPS:

dr. Martina Vovk, umetn.zgod.

Namestnik članov naročnika:

red.prof. Meta HOČEVAR, univ.dipl.inž.arh.,

Namestnik članov ZAPS:

Mojca Gregorski, univ.dipl.inž.arh.

Poročevalec:

Luka Javornik, univ.dipl.inž.kraj.arh.

Skrbnica natečaja:

mag. Špela Kryžanowski, univ.dipl.inž.arh.

